

Inhimillinen tekijä

Toimitusjohtaja Pasi Anteroinen

Source: Wikipedia / El Grafico. Public domain rights.

**kieli vaikuttaa ihmisen ajatteluun ja
maailmankuvan hahmottamiseen**

Nollavisio – voittava tarina

laantie- kuolema

Tutkimus liikenneonnettomuuksista

Risto
Näätänen

Nollavisiota on aina epäilty

- ” Sen tilalle on syytä vetää 1970-luvun suomalainen realistinen nollavisio. Tässä liikenneturvallisuuden realistisemmassa **tavoitteessa kuolisi "vain" 100-200 ihmistä vuodessa...**”

HS11.8.2025

Tavoite
Liikennekuolemien ja vakavien
loukkaantumisten puolittaminen aikavälillä
2021–2030.

Alle 100 liikennekuolemaa vuoteen 2030
mennessä.*

Tarina ja todellisuus

Kulttuuri luo todellisuutta

- Liikenneturvallisuuskulttuuri syntyy yhdessä jaettujen uskomusten ja/tai tulkintojen kautta
- Jaetut uskomukset vaikuttavat merkittävästi yksilölliseen käyttäytymiseen liikenteessä
- Uskomukset voivat joko tukea tai heikentää liikenneturvallisuutta

Source: Traffic Safety Culture: Definition, Foundation, and Application (2019). Toim. Micholas John Ward, Barry Watson & Katie Fleming-Vogl.

Yksilön oma todellisuus

- Yleisin todellisuus on se oma, "ratin takaa" luotu todellisuus ja käsitys liikenteestä
- $N=1$

Harhainen ihmisyyys

- **Vahvistusharha:** Tutkija etsii tai tulkitsee tietoa tavalla, joka vahvistaa hänen ennakkokäsityksiään.
- **Otantaharha:** Otos ei edusta tutkittavaa populaatiota, mikä vääristää tuloksia.
- **Valintaharha:** Tutkimukseen valitut henkilöt eivät ole satunnaisesti tai edustavasti valittuja.
- **Ohjautumisharha:** Potilaita ohjataan eri hoitoihin tai ryhmiin taustatekijöiden perusteella.
- **Kysymysjärjestysharha:** Kysymysten järjestys vaikuttaa vastaajan vastauksiin.
- **Haastattelijaharha:** Haastattelijan asenteet tai käyttäytyminen vaikuttavat vastauksiin.
- **Muistiharha:** Tutkittavat muistavat tapahtumia epätarkasti tai eri tavoin
- **Myöntymisharha:** Vastaajat ovat taipuvaisia hyväksymään väitteet riippumatta sisällöstä.
- **Julkaisuharha:** Positiiviset tai merkittävät tulokset julkaistaan todennäköisemmin kuin negatiiviset tai ei-merkittävät.
- **Laatikkoharha:** Tutkimuksia, joissa ei saatu merkittäviä tuloksia, ei julkaista

Onnettomuus on harvinainen

Kuljettaja kohtaa kahden kilometrin matkalla

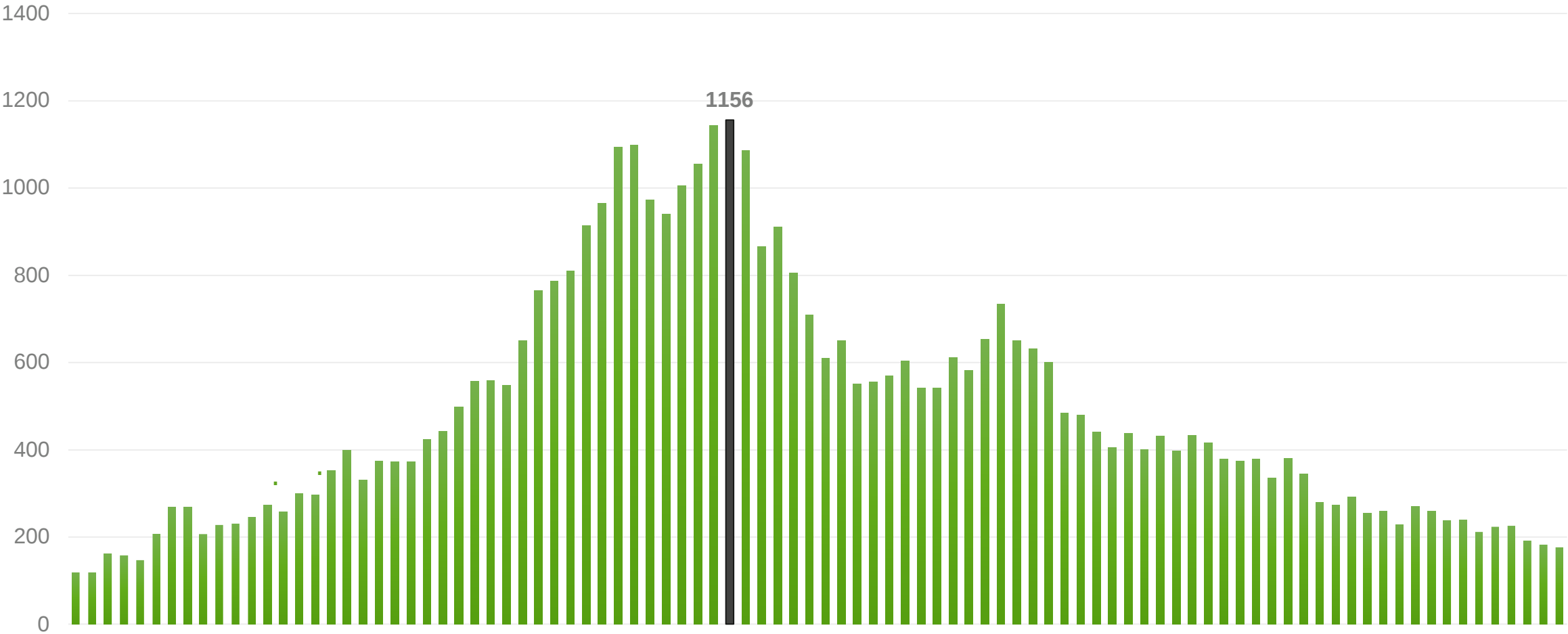
- 600 liikennetapahtumaa,
- tekee 240 havaintoa,
- 80 ratkaisua,
- 60 suoritusta
- ja yhden virheen.*

*Ihmisen kokoinen liikenne (1997)

Human Factors in Automotive engineering (2015) Walker, et al.

Suomalaisia tarinoita

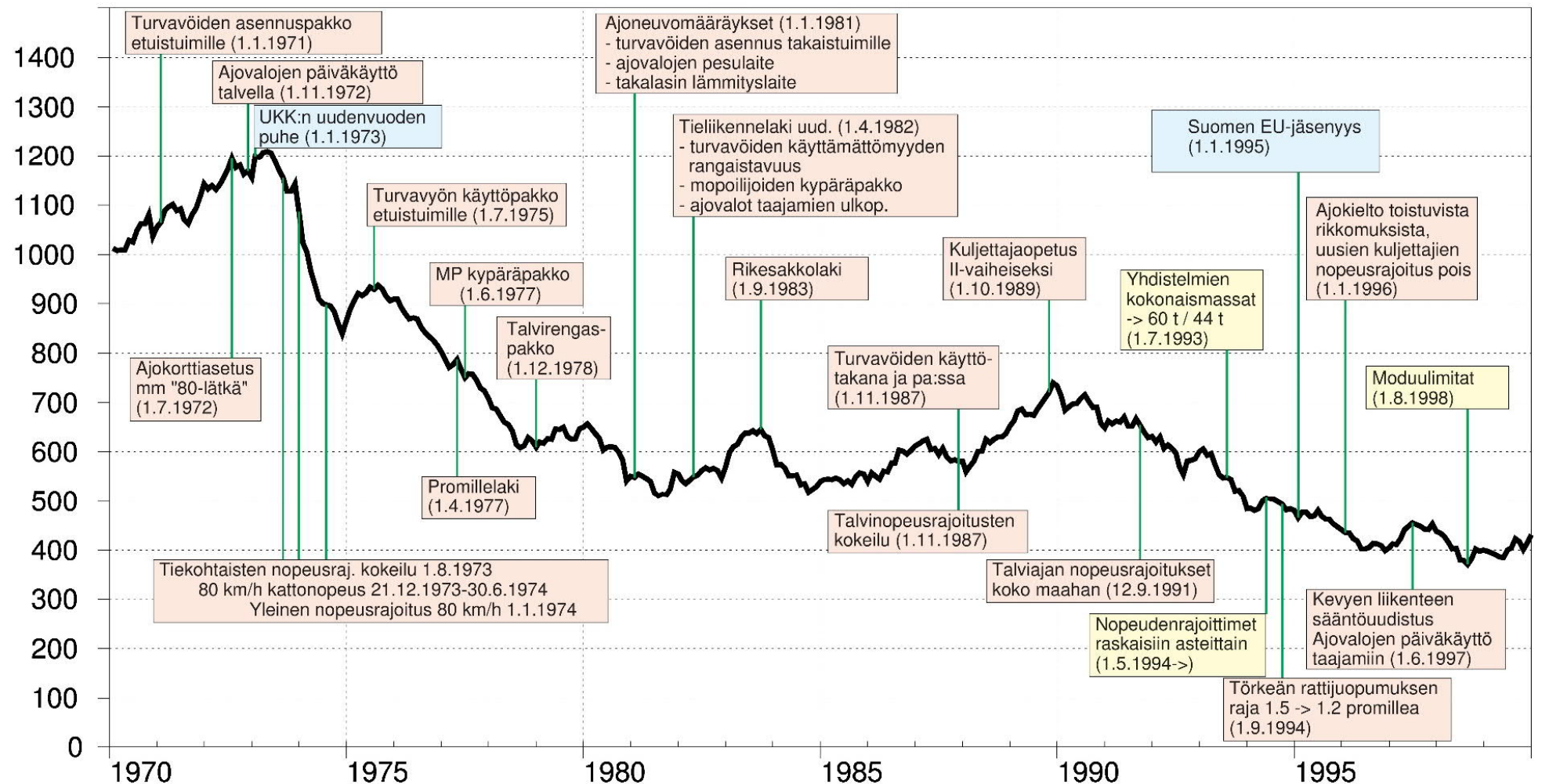
Liikennekuolemat Suomessa 1931–2024*

Source: Tilastokeskus, 2024 preliminary

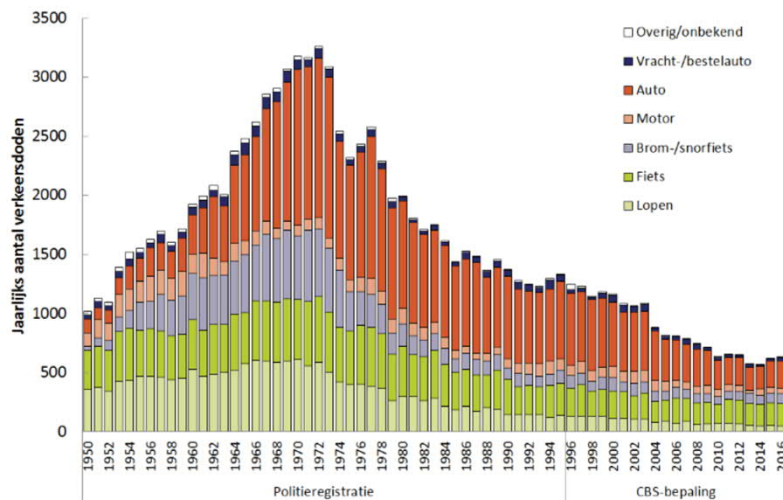
TIELIIKENNEONNETTOMUUKSISSA KUOLLEET 1970 - 1999 **SEKÄ ERÄITÄ TOIMENPITEITÄ JA TAPAHTUMIA**

JVa/2019.01.10 / Z4A-1999

Hollannissa syynä kokemattomat kuljettajat

- Hollannin täysin samankaltaisen onnettomuuskehityksen syynä kokemattomien kuljettajien määrä liikenteessä
- Kun kokemattomien kuljettajien määrä ei enää kasvanut joka vuosi, onnettomuuden kääntyivät laskuun

Source: A car road deaths model to explain the annual road death peak near 1970 in high income countries, using driver experience and travel
Henk Stipdonk, Safety Science Volume 129, September 2020

Maahantuotuja tarinoita

- Monet Suomessakin esillä olevat tarinat liikenteestä ovat tuontitavaraa
- Tyypillisesti ne ovat Anglo-Amerikkalaista kulttuuritaustaa
  - ”Nopeusvalvonnan tarkoitus on rahoittaa poliisitoimintaa”
  - ”Heijastimet siirtävät vastuun autoilijalta jalankulkijalle”

Tutkittuja tarinoita

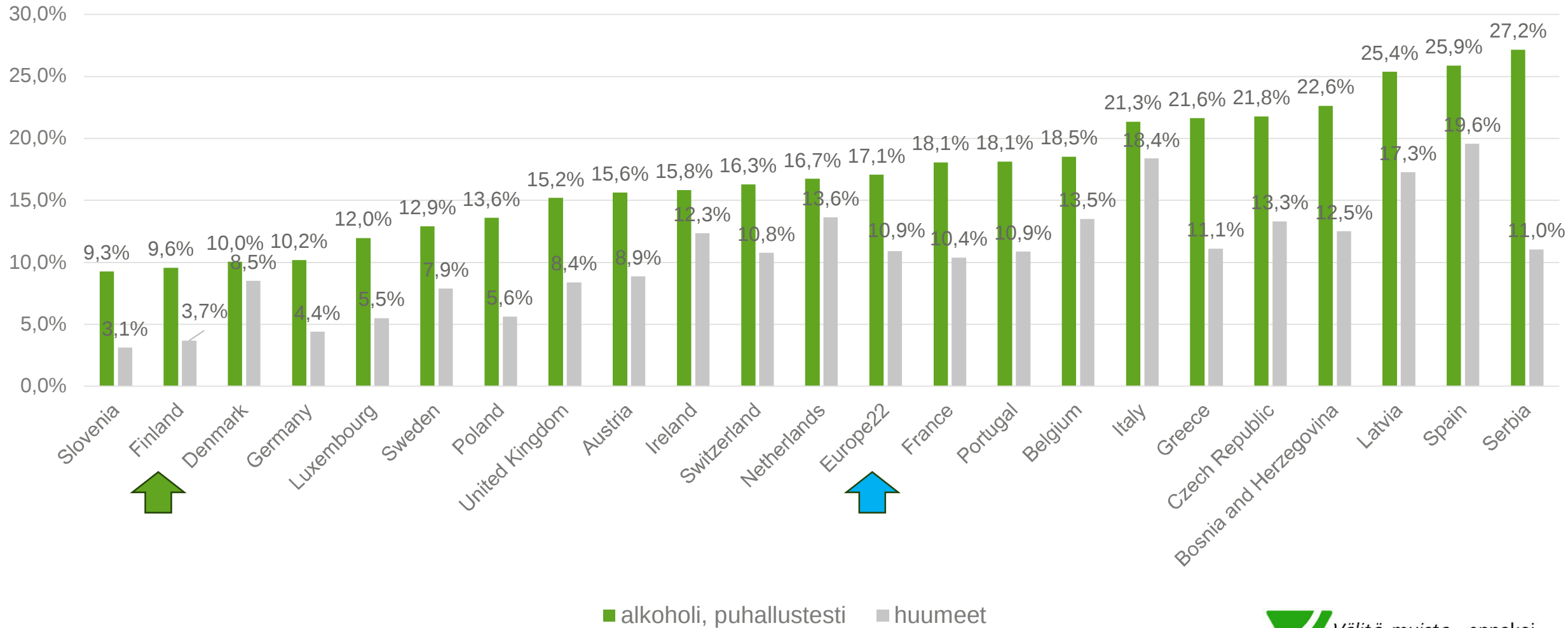
Haitalliset tarinat

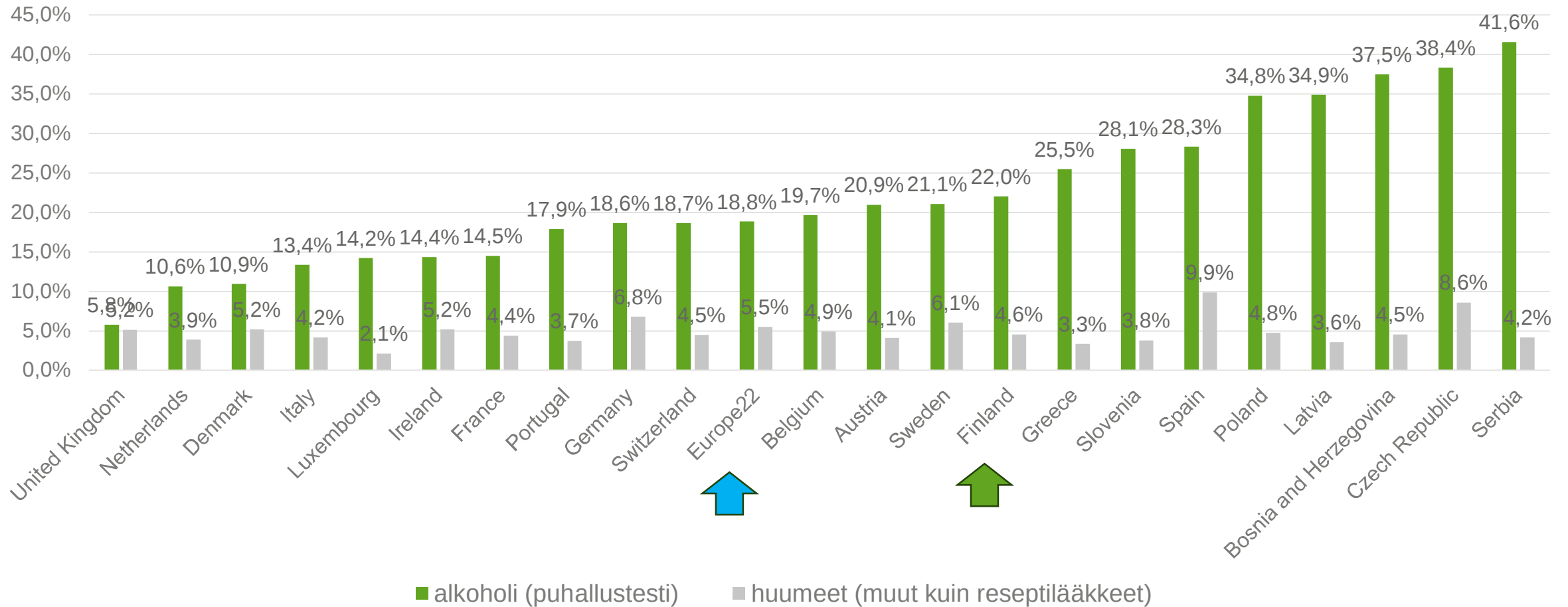
Fakta: Suomessa on Euroopan vähiten poliiseja

Kuinka todennäköistä on, että poliisi puhalluttaa tai testaa huumeiden osalta sinut tyypillisellä ajomatalla

% todennäköistä (5-7) (asteikko 1-7 jossa 1 “erittäin epätodennäköistä” ja 7 “erittäin todennäköistä”)

Viimeisen 12 kk aikana alkoholi/huumetestiin joutuneet

Tarinan muuttaminen

**kieli vaikuttaa ihmisen ajatteluun ja
maailmankuvan hahmottamiseen**

MINDSPACE –malli (Dolan et al.)

M = Messenger	- Viestintuoja
I = Incentives	- Kannustimet
N = Norms	- Normit
D = Default	- Oletusarvo
S = Salience	- Näkyvyys
P = Priming	- Pohjustus
A = Affect	- tunne
C = Commitments	- sitoutuminen
E = Ego	- minäkuva

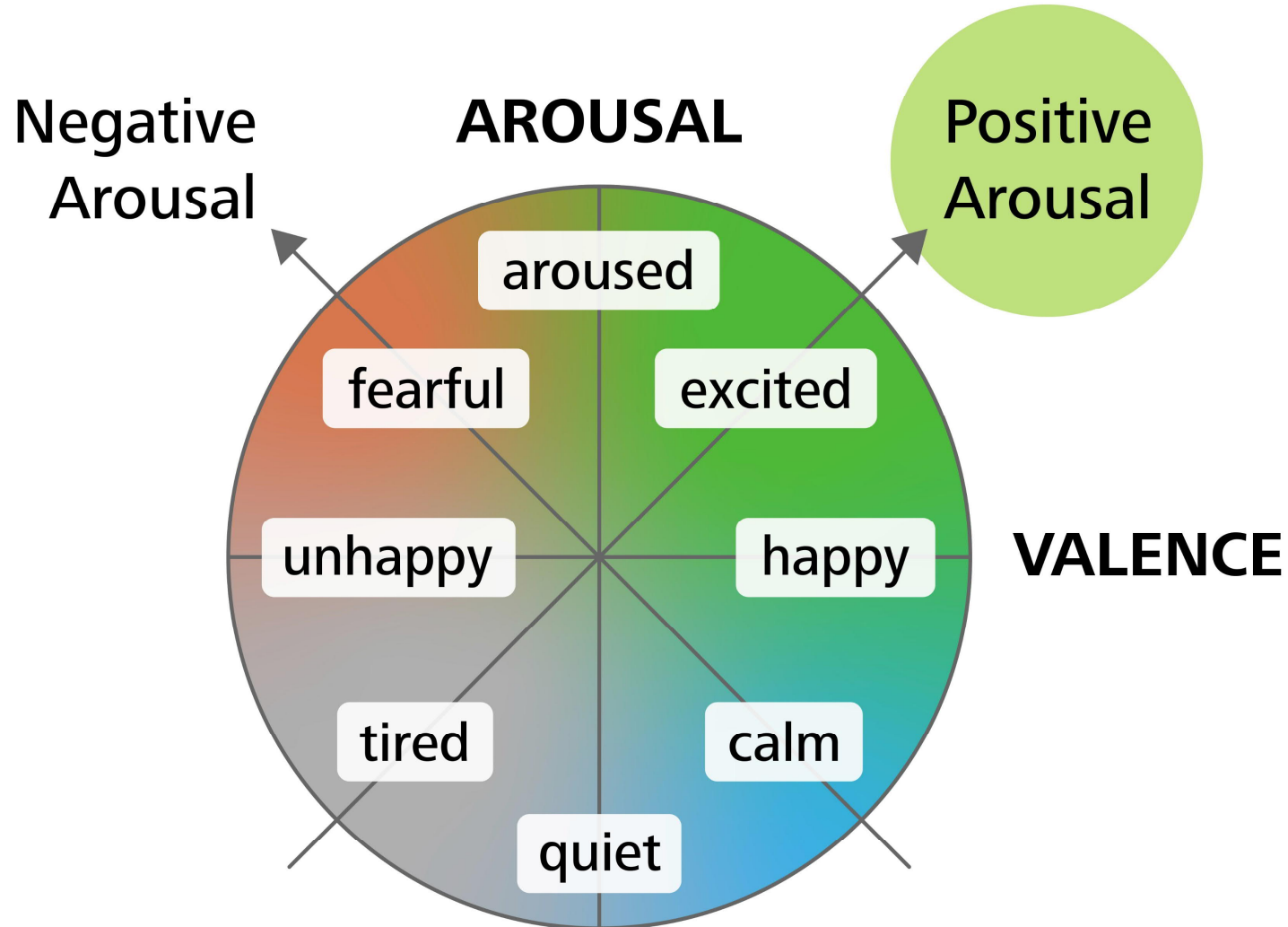
Poliittinen sitoutuminen

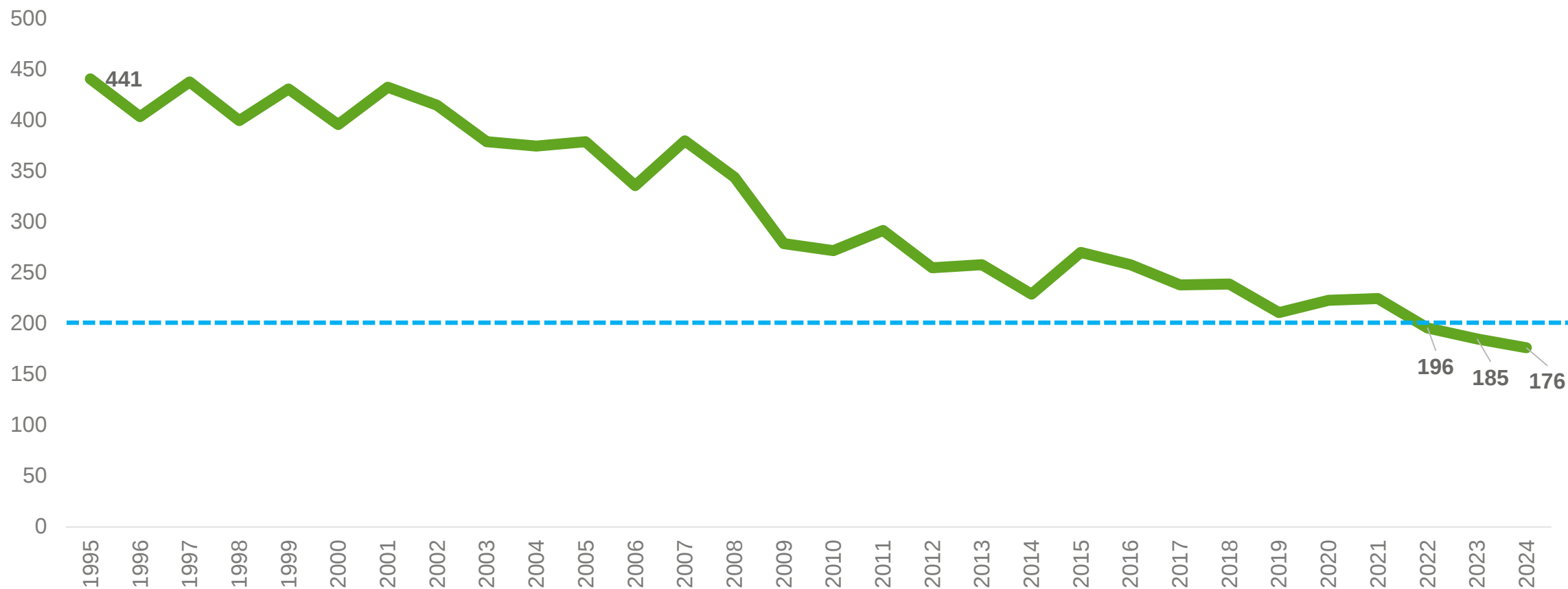
Yes we can

Scout Tufankjian for Obama for America

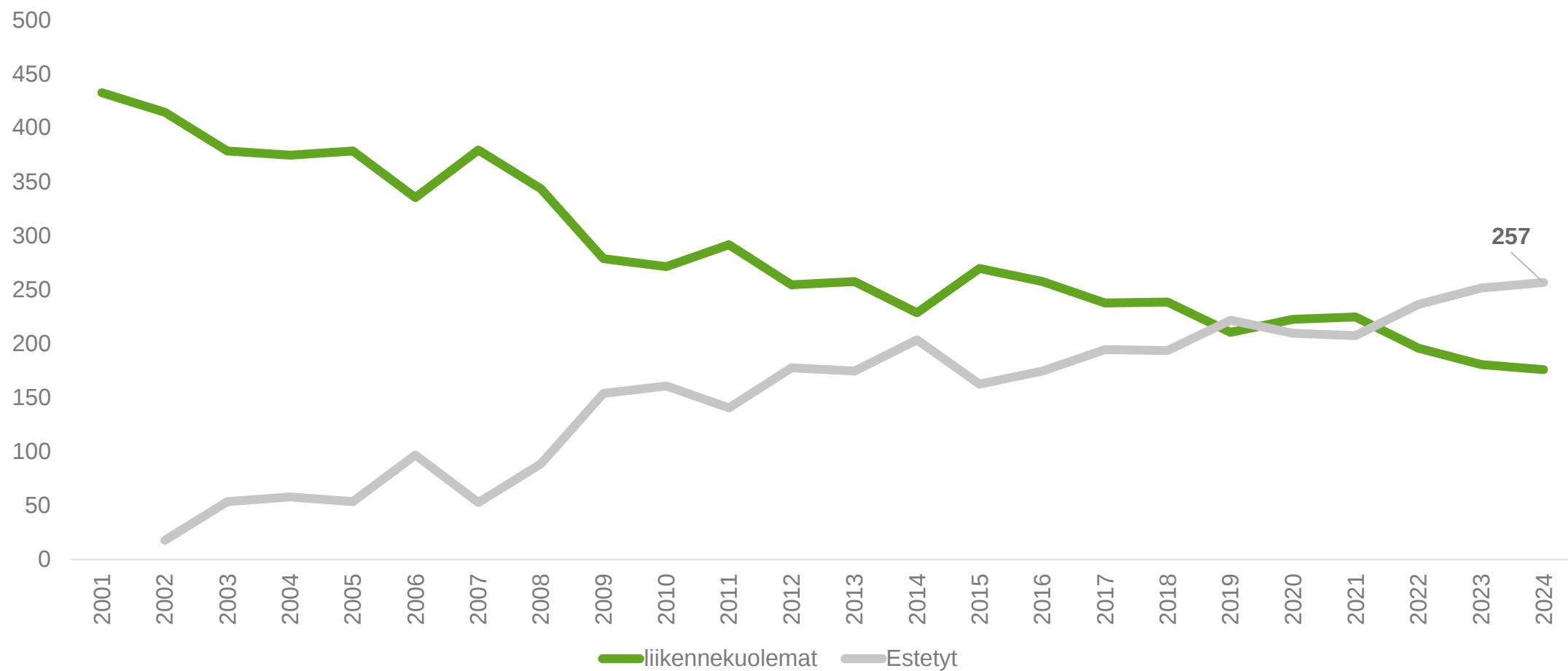
Circumplex Model of affect (Russell 1980)

Liikennekuolemat Suomessa 1995-2024

Estetyt liikennekuolemat 1995-2024

* Liikennekuolemien kehityksen erotus vuoteen 1995

Nollavisioista henkilökohtainen

Kiitos!
Liikenneturva
pasi.anteroinen@liikenneturva.fi